

DE SCHAKEL

Kwartaaluitgave van de Stichting Genootschap Engelandvaarders

"GIJ ZIJT DE SCHAKEL TUSSEN HEN, DIE THUIS BLEVEN, EN MIJ"

KONINGIN WILHEMINA

STICHTING GENOOTSCHAP ENGELANDVAARDERS

BESCHERMHEER ZIJNE KONINKLIJKE HOOGHEID PRINS BERNHARD DER NEDERLANDEN

Kwartaaluitgave van de Stichting Genootschap Engelandvaarders

april 1990
12e jaargang, nr. 45

Ere-voorzitter

F.Th. Dijkmeester	Magnoliaaan 7	7313 EV Apeldoorn	055 - 55 32 67
-------------------	---------------	-------------------	----------------

BESTUUR:

Voorzitter

R. W. Hemmes	Thorbeckelaan 74	2564 BS 's-Gravenhage	070 - 368 35 66
--------------	------------------	-----------------------	-----------------

Secretaris

H. F. L. Wensink	Mauritskade 41b	2514 HE 's-Gravenhage	070 - 364 25 36
------------------	-----------------	-----------------------	-----------------

2e Secretaris

Mevr. M. E. F. Borel Rinkes	Hanedoesstraat 57	2597 XD 's-Gravenhage	070 - 324 04 47
--------------------------------	-------------------	-----------------------	-----------------

Penningmeester

Fred M. Beukers	Vredehofweg 56	3062 ES Rotterdam	010 - 452 79 29
-----------------	----------------	-------------------	-----------------

Voorzitter Sociale Commissie

S. G. Timmers Verhoeven	Blvd. Evertsen 58	4382 AE Vlissingen	01184 - 1 03 55
R. A. Grisnigt	Canadalaan 25	4631 NT Hoogerheide	01646 - 1 34 15
R. M. ten Broek	Burg. de Villeneuvesingel 30	3055 AP Rotterdam	010 - 422 39 14

Evenementencommissie

J. A. Bakker	Zeekant 92 G	2586 JB 's-Gravenhage	070 - 354 02 45
J. de Mos	Marjorystraat 25	3151 SK H. v. Holland	01747 - 21 83

ADRESSENBESTAND

Voor adreswijzigingen of correcties

Mevr. M. E. F. Borel Rinkes	Hanedoesstraat 57	2597 XD 's-Gravenhage	070 - 324 04 47
--------------------------------	-------------------	-----------------------	-----------------

REDACTIE

Fred M. Beukers	Vredehofweg 56	3062 ES Rotterdam	010 - 452 79 29
-----------------	----------------	-------------------	-----------------

St. Gen. E.
POSTBANK : 359500
Bank : 54 55 46 826
ABN-Rotterdam

Het volgende nummer verschijnt in juli 1990.
Gaarne de hiervoor bestemde copy inzenden vóór 1 juni 1990.

Het bankroet van het communisme in Oost Europa is hoopgevend voor de vrijheid van de mensen daar. In hoeverre de machtsverhoudingen zich ontwikkelen blijft vooralsnog duister.

Velen gaan daaraan voorbij. Ontwapenen is nu hun devies, zonder te weten welke risico's wij daarmee lopen. Hoe dat zal uitpakken moet de toekomst ons leren.

Bedenkelijker vindt een gedeelte van ons volk, die hereniging van Oost- en West-Duitsland. Ein Volk, ein Reich..... weet u nog hoe dat verder ging? Zijn die rakkers werkelijk te vertrouwen? Hoe zou dat wel gaan?

Bij de oude generatie – de onze – zijn de gevoelens van wantrouwen nog niet bij allen verdwenen. Die generatie wil voor het overgrote deel ook geen Duitsers bij herdenkingen in Nederland en die vindt het ongepast als duitse (jacht)vliegers in Nederland een reünie houden. De afkeer tegen de gruwelen van toen is diepgeworteld.

Verwonderlijk is het in dat verband dat de Geuzenpenning 1990 dit jaar werd uitgereikt aan de President van de Bonds Republiek Duitsland: von Weizsäcker. Uitgerkend de Geuzenpenning, een onderscheiding in het leven geroepen voor hen, die zich in het Verzet onderscheidden, wordt aan een Duitser uitgereikt.

Hoe de heer von Weizsäcker zich ook heeft opgesteld ten opzicht van de misdaden door de Duitsers misdreven tijdens de tweede wereldoorlog, men had beter de gevoelens kunnen ontzien van hen, die daar emotioneel moeite mee hebben.

De "Achtien Doden" van Jan Campert herinneren ons nog te veel aan het verzet van de verzetsgroep "de Geuzen" die in 1941 werd gefusilleerd. En wij vereenzelvigen de Geuzenpenning méér met dát verzet, dan het verzet van de heer von Weizsäcker tegen de gruweldaden van zijn landgenoten.

Wij verheugen ons in de vrijheid van anderen, waar ook ter wereld. Wij houden graag rekening met anderen. Maar rekening houden met de gevoelens van hen, die bij ons de bevrijding van de bezetting mee hielpen te bevechten, is niet onze sterkste kant. Die groep lijkt wel een vergeten groep te zijn. (Een groep die overigens steeds kleiner wordt.)

Had het bestuur van de Stichting Geuzenverzet 1940-1945 niet nog even kunnen wachten met deze o zo christelijke geste?

Rudi Hemmes

In de achter ons liggende periode van twee maanden bereikten ons de overlijdensberichten van niet minder dan zes Engelandvaarders.

Hartog Napoleon Andriesse	24 januari 1990	Amstelveen
Jacob van Grondelle	24 januari 1990	Schiedam
Hendrik Siedenburg	24 januari 1990	Frankrijk
Barend Ernst van Ditmar	25 januari 1990	Spanje
Ted Dirkzwager	5 februari 1990	Californië
Willem Lodewijk Deibel	15 februari 1990	Den Haag

Het Genootschap staat stil bij de nagedachtenis van deze mede-Engelandvaarders die hun laatste reis volbrachten en leeft mee met het leed dat de nabestaanden heeft getroffen.

Het is niet altijd mogelijk om aan ieder der overledenen in de SCHAKEL een "in memoriam" te wijden

Ter nagedachtenis aan Hein Siedenburg ontvingen wij drie spontane reacties, nl. van Theo van Besouw, Jaap Ludolph en Herman Speyer. Wij plaatsen hierbij de reactie van Jaap Ludolph, die hem ook lang van zeer nabij heeft gekend.

HEIN SIEDENBURG 1909-1990

Officier in de Orde van Oranje Nassau
 Drager van het Kruis van Verdienste
 Drager van het Verzets Herdenkingskruis
 Oud-Directeur van het "Prins Bernard Fonds"

Op woensdag 24 januari overleed oze vriend en mede-Engelandvaarder Hein Siedenburg in Mauléon, in het Franse Baskenland. Zij, die hem kenden, zullen hem missen. In mijn herinnering zal hij voortleven als een van de meest kleurrijke figuren, die ik ooit heb ontmoet. Ik maakte kennis met hem in Miranda, herfst 1943. Mijn vriend en reisgenoot Gerbrands en ik zagen hem daar staan, kleumerig met een vuile deken om – er waren geen schone – een béret basque op het hoofd, de voorzijde als een klep als ware het een klassieke pet, boven de ogen getrokken; in de bittere wind tot we in de luizenbioscoop werden binnengelaten. Hein zat er allang: hij had behoord tot de Flitsploeg, waarvan hij het roemloos einde met een aantal anderen aldaar deelde.

Hij was een stuk ouder dan de meesten onzer. Ik leerde hem pas later veel beter

kennen. Sarcastisch, soms cynisch maar vol zelfspot en met een bevrijdende grinnik vertelde hij over zijn leven: kunsthandelaar en zoon van een kunsthandelaar in Amsterdam; van zijn vooroorlogse militaire opleiding, die hij als kornet verliet; van zijn barre tocht door Frankrijk op weg naar de vrijheid tezamen met de – mild gezegd – zeer in het oog lopende schilderachtige Jacques Gans, een reis, die een rampzalig einde leek te moeten vinden in het concentratiekamp Gurs; van de truc, om een goudstuk op de bodem van een doosje Purol en onder die bruine substantie verborgen over het hek van het kamp te werpen, hopende, dat het in goede handen zou vallen – wat niet geschiedde.

Toch kwam er een einde aan deze episode, met een geslaagde ontvluchting en grensoverschrijding naar Spanje, met hulp van de Baskische verzetsmensen, die hij leerde achten en waartussen hij later zijn verdere leven wenste te genieten, samen met zijn lieve Engelse vrouw. Hij was er gelukkig en doodtevreden, en bleef er ook toen hem duidelijk werd dat zijn keelkanker hem daar ten grave zou slepen. Hein Siedenburg maakte niet alleen vrienden. Zijn stijl, de scherpste van zijn oordeel, streek sommigen tegen de haren in. Van de intelligence-diensten, waarvan hij in Londen en op het continent deel uitmaakte, had hij geen bijzonder hoge pet op. Dat hij zichzelf daar ook genadeloos in betrokken verhoedde niet, dat kritiekloze diehards moeite met hem hadden: onafhankelijke geesten waren niet steeds zo gewenst, o.m. niet door enkelen, die evenals hij deel uitmaakten van de Staf van de Prins.

Teruggekeerd in de burgermaatschappij werd hij een van de oprichters en medewerkers van het blad Mandril, een soort New Yorker waar ons land helaas nog niet rijp voor bleek.

Onvergetelijk was de kritiek, die hij daarin als "Réveillon de Montgomery" oefende op het door Cas de Graaf onder de nom de plume Noël de Gaulle geschreven boek "Carnaval der Desperado's": beter kon het niet. Zijn wat radicale test in hoeverre de brandbestrijdingsmaatregelen bij een groot industriebedrijf voldeden aan de eisen, welke hij daaraan als pasaangesteld beveiligingsambtenaar meende te moeten stellen, maakte aan de nieuwe carrière op korte termijn een einde. Groot liefhebber van snelle, krachtige auto's moest hij deze lust bekopen met een ongeluk in Noord-Spanje dat hem bijna het leven en zijn vrouw veel zorg kostte. Dit alles behoorde tot zijn wezen. Zó was hij. Zó denk ik aan hem. Zó mocht ik hem.

Mijn gedachten gaan uit naar Marie, die zoveel liefde en begrip voor deze vaak moeilijke man opbracht en nu zo eenzaam moet zijn.

Ik wens haar vrede.

Ludolph

JACOB VAN GRONDELLE

Drager van het Kruis van Verdienste

Drager van de Eremedaille in Zilver verbonden aan de Orde van Oranje Nassau

Na een moedig en geduldig gedragen lijden is 24 januari j.l. in de leeftijd van 69 jaar te Schiedam overleden: Jacob van Grondelle – voor zijn familie en zijn vrienden Jaap.

Evenals zijn vader was Jaap vakman bij de scheepswerf Wilton Feyenoord. In die functie heeft Jaap na de capitulatie van de Nederlandse krijgsmacht in mei 1940 de gewongen overname van de werf door de Duitse Kriegsmarine meegemaakt. Opdrachten, verbandhoudende met Adolf Hitler's obsessie "Wir fahren gegen England" kenmerkten de activiteiten van de werf tijdens de eerste twee bezettingsjaren.

Voor Jaap een moeilijk te verwerken ervaring, reden om zijn zwager Kees Koole te benaderen over zijn kans zich bij een oversteek naar Engeland te voegen. Hij had een vermoeden van de activiteiten van het duo Schrader/Koole, en bescheiden als hij was, koos hij zijn zuster – Kees' echtgenote – als pleitbezorgster.

Op 9 oktober 1943 werd de oversteek met elf anderen vanuit het Haringvliet gemaakt. Na een oponthoud van een uur vanwege een motorstoring – natte bobine – werd het bootje, de "Meerkoet", letterlijk opgepikt door HMS Campbell en 10 oktober daaraanvolgende in Harwich aan wal gezet. De tocht had 12 uren geduurd.

Het nieuwtje over de aankomst van Dutch Escapees bereikte al gauw de Brigade "Prinses Irene", destijds in Harwich gelegerd. De commandant, lt.kol. de Ruyter van Steveninck, zorgde voor het aanreiken van twee reusachtige krentebroden en boter, alsook een grote fles Hollandse jenever, een geste die met grote bijval werd begroet.

In de Royal Victoria Patriotic School toonde MI9 bijzondere belangstelling voor Jaap's kennis van de activiteiten op de werf Wilton Feyenoord. Jaap's vakmanschap bezorgde hem een aanstelling bij de Marinewerf in Dundee, waar hij tot zijn terugkeer naar Nederland werkzaam was. In Dundee leerde hij zijn levensgezellin Gladys Hovell kennen. Als blijk van waardering voor zijn inzet, heeft Jaap's commandant hem in de gelegenheid gesteld de terugreis van een Nederlandse onderzeeër naar Rotterdam te maken.

Na afloop van de oorlog in Europa is Jaap naar zijn oude "baas" de scheepswerf

Wilton Feyenoord teruggekeerd. Naast het Kruis Van Verdienste hem door de Moeder van de Engelandvaarders, H.M. Koningin Wilhelmina, opgespeld, is Jaap drager van de Eremedaille in Zilver verbonden aan de Orde van Oranje Nassau.

Jaap had graag zijn 70ste verjaardag met Gladys, zijn kinderen en kleinkinderen in Schiedam gevierd. Het heeft niet zo mogen zijn. Zijn vrienden, in het bijzonder zijn mede-Engelandvaarders van 9/10 oktober 1943, zullen hem niet vergeten.

A.B. Schrader

WILLEM LODEWIJK DEIBEL

Drager o.m. van het Kruis van Verdienste en het Verzets Herdenkingskruis

Op 72-jarige leeftijd overleed zeer onverwacht op 15 februari j.l. onze mede-Engelandvaarder Dick Deibel.

Bij zijn opleiding op de KMA, deed hij zich kennen als een sportieve en opgewekte kameraad met o.m. een grote liefhebberij voor en kennis van handvuurwapens.

In de Mei-dagen van 1940, in Haarlem gelegerd, verrichtte hij op eigen motorfiets koeriersdiensten naar het Hoofdkwartier in Den Haag.

Na de capitulatie volgde hij een clandestiene navigatiecursus. De bezetter maakte daar een eind aan. Daarna, op de Academie voor Lichamelijke Opvoeding in Amsterdam, kwam hij in contact met het Verzet. Verzamelen van wapens en munitie was zijn specialiteit. Ten behoeve van de escape-lijn van de van Niftrik's in Putte (N.B.), verzamelde hij tevens de voor die reizen benodigde valuta.

Begin 1942 wist hij zelf, via die weg, Zwitserland te bereiken. Na een gedwongen verblijf aldaar zag hij kans om, samen met Jack van Golen, aan de Zwitserse aandacht te ontsnappen, om op eigen gelegenheid naar Spanje op weg te gaan. Een reeks van betrouwbare adressen in Frankrijk kon hij aan de van Niftrik's in Genève doorgeven, zodat ook andere Nederlanders daarvan gebruik konden maken.

Medio 1943 slaagde hij erin met een gemengde groep lotgenoten, het Centrale Pyreneeën massief over te komen. Een serie Spaanse gevangenen werd hun deel. Samen met zijn KMA-collega Jacques Swart onderging hij zware verhoren, waarbij lichamelijk geweld geen uitzondering was. Via de gevangenen Jacca, Huesca en Saragossa kwam Dick in Miranda de Ebro terecht. Door toedoen van

de bekende heer Davids kwam hij in december 1943 vrij. Vanuit Madrid via Lissabon bereikte hij Gibraltar in gezelschap van o.a. Pahud de Mortanges en Borel Rinkes.

Zijn fysieke toestand liet veel te wensen over, hetgeen hem twee maanden verblijf in het Marine Hospitaal aldaar kostte. Op 19 februari 1944 kwam hij eindelijk in Engeland aan. Eind augustus van dat jaar werd hij uitgezonden naar Suriname en aldaar bevorderd tot 2e Luitenant.

Eind 1946 was hij terug op vaderlandse bodem om vervolgens naar Nederlands-Indië te worden uitgezonden, ingedeeld bij het troepencommando Nieuw-Guinea. Na de souvereiniteits-overdracht, terug in Nederland zei Dick het militaire leven vaarwel en ging hij het bedrijfsleven in, o.a. bij Colt en de Hembrug waar hij zijn oude hobby van handvuurwapens kon uitleven.

Veel van zijn mede-Engelandvaarders kennen Dick ook van de golfbaan, waar hij en zijn lieve Molly gaarne acte de présence gaven.

Dick toonde eveneens belangstelling voor de reguliere bijeenkomsten van onze Belgische zusterorganisatie, waar door Belgische commando's om de "Wisselbe-ker van de Ontsnapte" werd gestreden. Dick was daar een graag geziene gast.

Dick Deibel zijn de nodige beproevingen niet bespaard gebleven. Hopelijk is hem nu de rust gegeven, waar hij aan het eind van een actief en vaak moeilijk leven, recht op had.

Op 20 februari namen zeer vele vrienden, waaronder een groot aantal Engelandvaarders, afscheid van Dick tijdens een stijlvolle plechtigheid in het Crematorium Ockenburg.

Dick van Ardenne

REÜNIE 1990

Dit jaar, en wel op **woensdag 26 september 1990**, hopen wij dat vele Engelandvaarders hun schreden zullen richten naar de **Vliegbasis Valkenburg**, waar de Koninklijke Marine Vliegdiens ons met veel enthousiasme hoopt te ontvangen.

Reserveer deze datum en locatie in uw agenda.

Nadere mededelingen inzake programma en "aanvliegroutes" volgen in de juli-uitgave van de SCHAKEL. (Voor de goede orde, vliegbasis Valkenburg is gesitueerd even ten noorden van Wassenaar en **niet** ergens in Zuid-Limburg!)

Van vele trouwe Engelandvaarders/donateurs uit binnen- en buitenland, mochten wij in de eerste maanden van het jaar, wederom de jaarlijkse bijdragen ontvangen. Van de "buitenlanders" veelal vergezeld van goede wensen voor het nieuwe jaar. Het is helaas niet te doen een ieder persoonlijk te bedanken. U zult daar begrip voor hebben. Vandaar vanaf deze plaats onze welgemeende dank.

Wel doen wij een beroep op degenen die het acceptgirobiljet nog op de stapel hebben liggen of anderszins de bijdrage nog niet hebben overgemaakt, om alsnog de pen ter hand te nemen.

Ook daarvoor aan deze kant een erkentelijke penningmeester, die de redacteur in staat moet stellen de regelmaat van de SCHAKEL te handhaven.

FMB

4 EN 5 MEI HERDENKINGEN

Zoals telkenjare te doen gebruikelijk, zullen ook dit jaar op 4 mei herdenkingen en kransleggingen plaatsvinden.

Om 15.00 uur op de Ere-begraafplaats te Loenen; eveneens om 15.00 uur bij het Monument ter Nagedachtenis aan de Slachtoffers van het Engelandspiel in Den Haag en om 20.00 uur bij het Nationale Monument op de Dam in Amsterdam. Bij deze drie plechtigheden zullen namens ons Genootschap kransen worden gelegd.

Op 5 mei vinden de gebruikelijke evenementen ter herdenking van de bevrijding plaats in Wageningen en in Amsterdam.

Het Genootschap ontvangt daarvoor ieder jaar uitnodigingen voor deelname.

Degenen onder de Engelandvaarders die **namens** ons Genootschap aan deze evenementen willen deelnemen, worden verzocht dit **zodra de SCHAKEL bij u in de bus rolt**, telefonisch op te geven aan secretaris Wensink of 2e secretaris mevr. Borel Rinkes (voor telefoonnummers zie titelpagina).

Voor deelname aan het Défilé te Wageningen diene men zich zo spoedig mogelijk rechtsstreeks te wenden tot onze evenementenman J.A. Bakker, 070-3540245.

Het staat uiteraard een ieder vrij de bovenstaande gebeurtenissen op eigen houtje bij te wonen.

OORLOGSGRAVENSTICHTING

BESCHERMVROUWE H.M. DE KONINGIN
ERE-VOORZITTER Z.K.H. PRINS BERNHARD DER NEDERLANDEN

De Oorlogsgravenstichting neemt gaarne de zorg op zich voor het plaatsen van bloemstukjes op de oorlogsgraven van militairen, burgers, bekenden en onbekenden namens nabestaanden en geïnteresseerden.

Zij acht de data van 4 mei 1990 (Nederland) en 15 augustus 1990 (Indonesië) hiervoor bij uitstek geschikt, gezien de vijftigjarige herdenking van de aanval op ons Koninkrijk.

Bloemlegging is mogelijk:

in Nederland : op het Militair Ereveld Grebbeberg
op het Ereveld Loenen

in Indonesië : op de Erevelden Menteng Pulo en Ancol
te Jakarta
op de Erevelden Pandu te Bandung en
Leuwigajah te Cimahi
op de Erevelden Candi en Kalibanteng
te Semarang
op het Ereveld Kembang Kuning te Surabaya

in Thailand : op de Erevelden Kanchanaburi en Chungkai.

Kosten in Nederland f 10,-- incl. toezending foto f 14,--
in Indonesië f 7,50 incl. toezending foto f 10,--
in Thailand f 10,-- incl. toezending foto. (geen extra fotokosten)

Bestelling: telefonisch 070 - 3541300 tst. 16 - mevr. J. Huijsing
per giro nr. 401.000 t.n.v. Oorlogsgravenstichting
's-Gravenhage, onder vermelding van naam
op het graf dan wel van "een onbekende",
naam Ereveld.
per brief idem, Oorlogsgravenstichting,
Postbus 85981 - 2508 CR 's-Gravenhage.

AANVRAGEN KUNNEN TOT 16 APRIL A.S. IN BEHANDELING WORDEN GENOMEN.

is een zeer bekend radioprogramma van de KRO, waarbij luisteraars het medium radio inschakelen om uit het oog verloren familieleden en vrienden op te sporen. In de uitzending van 23 februari werd zulk een zoekende luisteraar attent gemaakt op het bestaan van ons Genootschap en de SCHAKEL. Deze luisteraar, die kennelijk zelf een vergeefse poging had gedaan om gedurende de oorlog Engeland te bereiken, verzocht ons de volgende **OPROEP** te plaatsen:

De heer P.H. Cassé, Walenburg 144, 2402 KC Alphen a/d Rijn, tel. 01720-45471, zou gaarne de namen, eventueel adressen en telefoonnummers willen weten van Nederlanders die, op weg naar Spanje en Engeland, in de periode van 15 oktober t/m 31 december 1943, tijdelijk werden ondergebracht in **Hotel "Le Panier Fleuri" te Toulouse**.

Oók wanneer het uiteindelijke doel, Engeland, niet werd bereikt. Wij hopen dat er onder onze lezers velen zijn die de heer Cassé verder op weg kunnen helpen.

ENGELANDVAARDERS GOLFDAG

Dit maal op **maandag 28 mei 1990** op de Haagse Golf en Country-Club te Wassenaar. Ralph Hartog en Flip Winckel hebben de organisatie ter plekke op zich genomen. Voor nadere details gelieve men zich te wenden tot Kees Bottema, Reviuslaan 34, 2343 JR Oegstgeest, tel. 071-152595 (voorzover men de desbetreffende circulaire nog niet heeft ontvangen).

Voor de wat minder mobiele onder onze golfers rekenen we erop dat, op deze mooie en interessante baan, met een 9-holes traject kan worden volstaan. (Hierbij preekt de redacteur voor eigen parochie!)

FMB

UIT DE REGIO'S

Om u eraan te herinneren dat de eerstvolgende bijeenkomst van de **Regio Noord** plaats vindt op **woensdag 25 april 1990 in "de Horst" te Haren (Gr.)**.

Contactadres: Coen Kleiverda, Theo Thyssenstraat 1, 9301 HV Roden, tel. 01815-2993.

De volgende bijeenkomst van **Regio Zuid** vindt plaats op **vrijdag 27 april 1990 om 17.00 uur wederom in Motel Gilze-Rijen**.

Contactpersonen zijn hiervoor: Toine Lazeroms, tel. 04142-64884 en Cor van Remmen, tel. 01650-36488.

De vragen van Mevrouw T.M. Vogelaar.

In het schrijven van Mevrouw Vogelaar, dat in "DE SCHAKEL" nr. 43 werd opgenomen, wordt een aantal vragen gesteld. Wellicht is dit schrijven zozeer in mineur gesteld, omdat deze vragen Mevr. Vogelaar flink plagen. Hoe dan ook, het zou onwellevend zijn om niet te proberen een antwoord te geven.

De gestelde vragen zijn: Hoe zijn in de laatste oorlog de haarden van verzet ontstaan? Wat heeft dit voor gevolgen gehad voor de politieke ontwikkelingen na de oorlog? En los daarvan: Is het zinvol om de lotgevallen van EV'ers op te blijven halen in "DE SCHAKEL"? Het geheel van haar uitweiding houdt ook nog impliciet de oude hamvraag in: "Hoe verhouden de drijfveren van onze samenleving tijdens een oorlog en in vreedstijd zich tot elkaar"? En dat beoordeeld in termen van Engelandvaarders en het verzet. Het is me een vracht vragen!

Ikzelf ben mijn Engelandvaart begonnen eind augustus 1940 en ik ben pas begin 1943 in Engeland aangekomen. In die lange periode heb ik bij gezamenlijke verzetsacties, in gevangenissen en in de perioden van wachten op het volgende gebeuren, veel gesprekken gevoerd met Belgen, Fransen, Engelsen, Polen, Tsjechen en anderen. Het fenomeen oorlog was daarbij altijd als een ondertoon aanwezig. In de grond waren al hun gevoelens hierover eender. Met die ervaring waag ik me eraan Mevrouw Vogelaar antwoord te geven. Zou het overkomen?

Met volle overtuiging uit ik wel eens mijn mening, dat in het geval dat Nederland weer bloot gesteld zou worden aan een vijandelijke aanval van verwoestingen, vernietigingen, lijden en dood, de meest algemene reactie voorspelbaar is. Wat de gevoelens in vreedstijd ook geweest mogen zijn, op dat moment zullen de dienstplichtigen zich haasten om een wapen te verkrijgen en de vijand aan te vallen. Gezamenlijk zullen zij dan luidkeels vaderlandse liederen zingen, al was het maar: "Olé, olé, olé, olé!". Op dat moment ook zal bij het merendeel van de burgers het verzet wakker worden, hoe verschillend dit zich daarna ook moge uiten. Velen van de na-oorlogse generaties protesteren dan tegen de juistheid van deze mening. Ik heb echter zelden meegemaakt, dat personen, die in de laatste oorlog als militair of in het verzet gestreden hebben, het oneens waren met mijn mening.

Op het moment, dat de oorlog een feit wordt, heeft er een absoluut gebeuren plaats. Er bestaan dan geen overwegingen zoals bij de keuze van een vacantie of het stemmen op een politieke partij. De reactie op dat gebeuren staat niet los van het levensverleden: het gezin en de vriendenkring, de aarde, de gebouwen, de wind en het water, de fietsen, de schoolmeester, de verliefdheden en het kindergenot om met een paar centen in je hand het snoepwinkeltje binnen te lopen. In schrijverijen en toespraken heet dat alles tesamen het Vaderland en dat Vaderland is belangrijk om over te mijmeren. Zodra de oorlog er is, vormt het literaire begrip

"Vaderland" echter slechts het decor en niet de motivatie. Dan is er alleen het plotselinge bestaan van een dadendrang, die niets anders is dan de woedende verdediging van het gebied van eigen veiligheid, die ook de meeste dieren eigen is. Indien die natuurlijke dadendrang tot Engelandvaart leidt, is het onjuist om hierover gezwollen termen te gebruiken, zoals heldendaden en patriotisme. Dat zijn poëtische termen, die van buiten uit gebezigd worden. Voor de actie zelf zijn zij misplaatst. Degenen, die een notendopje de Noordzee in geduwd hadden en op goed geluk begonnen te peddelen, dachten daarbij niet: "Gut, gut, kijk ons eens Vaderlandse helden zijn". Degenen, die urenlang in de regen op handen en knieën door de modder van natte wijngaarden voortkropen om over de Franse demarcatie-lijn te komen, dachten toen niet: "Hè, wat flink patriottisch!" Zowel onderweg – voor zover dat mogelijk was – als na hun aankomst in Engeland hebben veel EV's de brandie uitgehangen en jolig pret gemaakt. Het waren meest op actie ingestelde mensen, die de verbreking van de banden met een normaal sociaal leven, de geestelijke vereenzaming en de spanningen van het oorlogsgebeuren op die manier verwerkten. Zwaar emotioneel beladen omschrijvingen, zoals episch en mythisch, zijn voor de EV's zelf dan ook een lachertje, zeker in vergelijking met de wijze, waarop zij onderling hierover praten.

In de eerste aanzet was het ontstaan van het verzet een ongeordend, instinctief en individueel gebeuren. Om goed te kunnen optreden moesten er groepen gevormd worden, wat contacten en een wederzijds vertrouwen vereiste. Dit werd het beste in bestaande gemeenschapsgroeperingen gevonden. Zo ontstonden dus in de praktijk de verzetshaarden, waar de historici een politiek of kerkelijk etiket op kunnen plakken. De werkelijkheid was anders. De drijfveer in die groepen (haarden heeft zo'n negatieve klank) bestond louter uit een innerlijke drang om actie voeren tegen de vijand en vóór het eigene. Noch tijdens die acties, noch tijdens de voorbereidingen en nabesprekingen bestond er lust en gelegenheid voor debatten over motivaties. Het verzet was een gebeuren, geen denkwijze. Daardoor had het niet de geaardheid van een steven naar een ideaal. Individuele ambities werden als gevaar van de collectieve veiligheid krachtig uit de verzetsactiviteiten geweerd. Los van het verzetsgebeuren is er aan de partijpolitiek wel een voortbestaan gegeven. Degenen, die zich daarmee bezig hielden, namen weinig of geen deel aan de feitelijke verzetshandelingen, ook al waren sommigen er niet vies van om met het heldendom van "de hunnen" als vaandel te pronken. Daarbij was het werkelijke verzet numeriek te beperkt om van politiek belang te zijn. De taak, die de partijpolitiek zich tijdens de oorlog stelde, ging niet verder dan hun eigen vooroorlogse politieke groepering levend te houden, teneinde deze na de oorlog weer te activeren.

Alleen in Frankrijk is direct na de oorlog onder invloed van de Gaulle het verzet

als politieke invloed in de regering opgenomen. Het is daar weer spoedig uitgejaagd door de vooroorlogse partijen. In de andere voormalige bezette landen – en met name in Nederland – is het verzet meteen opgedeeld weggeborgen binnen de partijen. De invloed van degenen, die in verwantschap met het verzet vanuit Engeland gestreden hadden, werd als een melaatsheid uit de politiek geweerd. Het oorlogsgebeuren '40-'45 heeft zodoende de plaats gekregen, die het van nature toekomt. Het was een vermaledijde onderbreking van de vrede en niet meer. Het is te vergelijken met een steen, die in een waterstroom gevallen is. Achter de steen zijn er plaatselijk wat kolken en golven in het water, maar de steen blijft onverlet en de stroom gaat weer verder in de lijn van de bedding.

Het moet van het Nederlandse volk zeer gewaardeerd worden, dat het direct na eind van de oorlogshandelingen overging tot "business as usual". Dat bracht voor de thuiskomende Engelandvaarders natuurlijk een hele verandering. Enkelen hebben de draai niet kunnen nemen. Er zijn er geweest, die zich in hun geestelijke eenzaamheid verborgen. Er hebben zich opmerkelijk veel EV's in het buitenland gevestigd. Misschien is dat ontstaan, omdat je je beter niet helemaal thuis kunt voelen in den vreemde, dan dat je je thuis niet helemaal thuis voelt. De meeste EV's hebben zich weer goed aangesloten bij de voortzetting van de normale samenleving.

Natuurlijk dragen alle Engelandvaarders een flinke vracht herinneringen met zich mee. Het geheugen is selectief: alleen de hoogtepunten blijven uiteindelijk als herinneringen over. Zo ontstaan dan de vertekende oorlogsverhalen, zoals wij die kennen: alleen bijzondere daden en veel plezier. Het is een normaal verschijnsel, dat zulke verhalen een – met de jaren toenemende – centrale plaats in de onderlinge gesprekken in gaan nemen. Uit de literatuur kennen wij de oude grenadiers van Napoleon, die hun oude dag vulden met verhalen over veldslagen. Toch hadden zij zeker meer dan 90% van hun soldatenleven doorgebracht met het rondsjokken met een vracht uitrusting op hun rug en met het oppoetsen van hun geweren. In de landen, die deel hadden genomen aan de eerste wereldoorlog, waren er in de jaren '60 overal mannetjes op parkbankjes en in café's te vinden, die hun tijd doorbrachten met elkaar over de loopgraven te vertellen. Maar dat hangt niet specifiek samen met de oorlog. In de mijnstreken praten de oude mijnwerkers op parkbankjes en in café's over de mijnen. In de vissersdorpen praten de oude vissers over de zee. Nu zijn de Engelandvaarders aan de beurt.

In onze vrije samenleving staat gelukkig de gelegenheid open om oplossingen voor problemen te verwerklijken. Er was het probleem van een gebrek aan onderling contact tussen de Engelandvaarders en daardoor ook voor het gezamenlijk ophalen van oorlogsherinneringen. De Stichting Genootschap Engelandvaarders werd opgericht om dit probleem weg te nemen. Daarmee is aan de Engelandvaarders

een grote dienst verricht. "DE SCHAKEL" is de interne publicatie van en voor de leden en neemt de plaats in van de parkbankjes voor het uitwisselen van oorlogsherinneringen. De Engelandvaarders publiceren hierin hun belevenissen en doen dat zowel voor zichzelf als voor de anderen. Die teksten hoeven er heus niet uitgezogen te worden: ze spuiten er eerder uit. "DE SCHAKEL" vervult een taak, die voor de EV's nuttig en aangenaam is. Dat moet zo blijven en degene, die zich aan de oude koek van oorlogsherinneringen stoort, moet dit dan maar niet lezen.

Het stuk van Mevrouw Vogelaar wekt de indruk door een buitenstaander van de kringen van Engelandvaarders en het verzet geschreven te zijn. Mocht dat zo zijn, dan zal zij zeker niet de enige zijn, die geen eigen EV-ervaringen heeft en toch "DE SCHAKEL" leest. Met het bovenstaande richt ik me dan ook in de eerste plaats tot al die meelezende buitenstaanders. Wij moeten niet vergeten, dat wijzelf binnen de algemene samenleving enigszins de buitenstaanders zijn. Die andere lezers vertegenwoordigen misschien juist het modale inzicht van de algemene samenleving. Daarom is het van belang hen zonder valse literaire bombarie een juist begrip over dat stukje geschiedenis bij te brengen. Ter bevordering van het behoud van de vrede is het goed om hen onder ogen te brengen, dat de algemene strijdlust, die in de mensen opwelt zodra de oorlog een feit is geworden, op een normaal natuurlijk automatisme berust. Dat gegeven blijft actueel.

J.J. van Eeghen
Dorpsweg 129
1697 KJ Schellinkhout

WAAR GEBEURD WAAR GEBEURD WAAR GEBEURD WAAR GEBEURD

Eén van de Nederlanders, die zich in Zweden meldde voor dienstneming in Engeland, was Japie Broos, een klein schriel manneke. Toen hij hoorde dat hij nog een poosje in Zweden moest wachten, zei hij dat ie dan 't liefste als houthakker te werk zou worden gesteld. De consul-generaal, die niets liever deed dan iedereen – min of meer tegen zijn zin – de bossen in te jagen, was hoogst verbaasd over dit spontane voorstel. Gezien het tengerere figuur van het manneke, twijfelde hij echter of Japie het werk in de bossen wel aan zou kunnen.

Consul: Ik ben bang dat houthakken te zwaar voor jou zal blijken, daarom zal ik proberen hier in Stockholm iets voor jou te vinden.

Japie: Niks te zwaar, ik heb al duizenden bomen omgehakt in mijn leven.

Consul: Waar heb jij dan als houthakker gewerkt?

Japie: Enkele jaren in de Sahara.

Consul: Maar daar staan helemaal geen bomen.

Japie: Inderdaad, nou niet meer.

De consul gaf zijn verzet op; Japie mocht alsnog naar de bossen.

Vermijding dubbele loonbelasting.

Zoals we weten wonen veel Nederlanders in het buitenland verspreid over de wereld.

Het is tevens een feit dat daaronder nogal wat Nederlanders zijn, die op een of andere manier een pensioen ontvangen vanuit Nederland, omdat zij werkzaam waren in ons moederland, of destijds in onze overzeese gebiedsdelen, of anderszins van de kant van de Buitengewone Pensioenraad of via de Stichting 1940-1945 een Buitengewoon Pensioen (Verzets-Pensioen – ook als Engelandvaarder) ontvangen.

Wanneer men met name is ingeschreven in dat buitenland dat een belastingverdrag met Nederland heeft, kan men aanspraak maken op een vrijstelling van loonbelasting. Zonder zo een vrijstelling is de uitkeringsinstantie verplicht om die loonbelasting in te houden en aan de Nederlandse belastingdienst af te dragen.

Over het algemeen zijn onze landgenoten in het buitenland hiervan op de hoogte. Maar met de invoering van ons nieuwe belastingstelsel moesten ook zij een Loonbelasting-verklaring invullen, en kwam mij toch aan het licht dat bij een enkel geval in het buitenland, de weduwe niet op de hoogte was, en dat er jarenlang loonbelasting door de Nederlandse pensioeninstantie werd ingehouden. Maar ook in het buitenland kan belasting worden geheven, hoewel sommige landen zoals Frankrijk niets heffen op de zgn. oorlogspensioenen.

Om nu zeker te zijn en om dubbele belasting te vermijden (eventueel ook m.b.t. de niet-verdragslanden), **moet men eerst op de (maandelijke) betalingslips van de desbetreffende uitkeringsinstantie nagaan, óf er loonbelasting werd afgehouden.**

Zoja, dan dient men een aangetekend schrijven te richten tot die desbetreffende uitbetalingsinstantie – altijd onder opgave van het pensioennummer (BP-Stamnr.) – waarin men wijst op de onnodig ingehouden/afgedragen loonbelasting, én waarin men verzoekt (per omgaande) om het **juiste adres** van die specifieke inspectie der directe belastingen, waar de desbetreffende uitkerings-/uitbetalingsinstantie onder valt.

U adresseert vervolgens een rekest – per aangetekend schrijven – aan deze inspecteur, met het verzoek om het origineel van een "vrijstellingsbeschikking", die men dan – wederom aangetekend – opstuurt naar de uitbetalingsinstantie (bijv. de Stichting 1940-1945, de BPR, de Stichting Administratie Indische Pensioenen (SAIP)). (Fotocopie voor uzelf!)

Tegelijkertijd kunt U over de gepasseerde vijf jaar aan diezelfde inspectie terug-gave van uw ingehouden loonbelasting vorderen.

Over de eventuele periode vóór de laatste vijf jaar dient men zich apart te richten tot de Minister van Financiën, Postbus 20201, 2500 EE Den Haag, Nederland.

Over het algemeen is er restitutie over de laatste vijf jaar, maar of dat over de periode daarvoor succes heeft, is mij niet zeker.

Wanneer U de inspecteur aanschrijft, verdient het aanbeveling de lokale Nederlandse Consul/Ambassadeur hiervan in kennis te stellen.

Bovendien verkrijgt men van de consul de gebruikelijke attestata de vitae, en waarschijnlijk heeft men daar de diverse adressen der inspecties. (De inspecteur heeft dus de bevoegdheid tot restitutie over de laatste 5 jaar.)

Het beste is om bij uw verzoek aan de inspecteur de volgende gegevens/documenten mee te sturen (aangetekend):

- eventueel fiscaal nummer;
- referentienummer van uw pensioen;
- geboortedatum;
- bewijs van inschrijving in uw buitenlandse gemeente;
- attestata de vitae door uw consul;
- eventueel overlijdensakte-copie van echtgenoot of een ander bewijs;
- opgave van uw bankrekeningnummer, én juist adres van uw bank;
- uiteraard uw eigen adres.

Nu valt de Stichting 1940-1945 onder de inspectie in Amsterdam t.w.:

Inspecteur der Directe Belastingen

Wibautstraat 2-4

1091 GM Amsterdam, Nederland

Genoemde Stichting heeft overigens speciale formulieren voor de vrijstelling, en die kan men bijv. eerst bij de Stichting 1940-1945 opvragen, ondertekenen en terugsturen (aangetekend).

In ieder geval moet de restitutie over de laatste 5 jaar rechtsstreeks worden aangevraagd aan de inspectie.

Voor degenen die bijv. een SAIP-pensioen ontvangen of een Buitengewoon Pensioen-BPR-Heerlen genieten, die moeten zich richten tot de zojuist verhuisde inspectie in Maastricht t.w.:

Belastingdienst/Grote Ondernemingen

Postbus 5740

6202 MB Maastricht, Nederland

Het adres van de desbetreffende afdeling Stichting 1940-1945 is:

Stichting 1940-1945

afd. Pensioen Techniek (t.a.v. de heer **Con**)

Postbus 41809

1009 DA Amsterdam, Nederland

waar U altijd de nodige inlichtingen kunt krijgen.

Wegens beperkte administratieve mankracht, is het binnen ons Genootschap **niet** mogelijk als doorgeeflijk te fungeren. Het snelste is rechtsstreeks naar de desbetreffende inspectie en/of via de Stichting of andere uitkeringsinstantie.

Voor die Nederlanders die **binnen** Nederland wonen en zijn ingeschreven (ingezenen dus), geldt dus momenteel de nieuwe Oort-belasting.

Voorlopig ziet het er naar uit dat de lagere inkomens er inderdaad wat op achteruit gaan. We zullen een en ander even moeten aanzien (gewenningsperiode laten we maar zeggen), maar het lijkt me verstandig om t.z.t. bij uw aangifte over het jaar 1990 (begin 1991) uw belastingsraadsman/consulent een en ander heel goed te laten controleren.

Al met al dus het hoofd koel en voeten warm houden.

Sam G. Timmers Verhoeven

WAAR GEBEURD WAAR GEBEURD WAAR GEBEURD WAAR GEBEURD

Herman, een van de knapen die na 'n half jaar houthakken, was opgeleid tot radiotelegrafist op de Navigationsskola in Gothenburg, werd eindelijk van het overigens gastvrije Zweden overgevlogen naar Schotland en bereikte de volgende dag per trein Londen. Na de Patriotic School, kwam hij terecht bij Bureau Inlichtingen (BI) en was bestemd om als agent te worden gedropt in bezet Nederland.

Met enkele collega's werd op zekere dag een excursie gemaakt naar een van de hallen waar de parachutes werden ingepakt. In de geweldige onderkomens lagen de parachutes op hele lange tafels uitgespreid en geuniformeerde dames waren bezig deze feilloos op te vouwen, d.w.z. op 'n zodanige wijze, dat parachute en lijnen onmogelijk in de war konden raken. Een hele geruststelling voor de aspirant-agenten.

De sergeant die de excursie georganiseerd had, vertelde dan ook met trots dat praktisch geen enkele parachute weigerde te openen of in ongerede raakte.

Herman: Wat bedoeld u precies met "praktisch geen enkele"?

Sergeant: Niet meer dan 1 per 100.000.

Herman: En als ik nou toevallig die ene tref?

Sergeant: Bij elke parachute wordt het nummer van de pakster ingesloten, zodat je altijd nog kunt reclameren.

Uit het verslag van de bestuursvergaderingen van 13 november 1989 en 12 februari 1990 noteerden wij het volgende:

Stichting Manifestatie Europees Verzet: Zodra e.e.a. rond is, zal men nader worden geïnformeerd. Voorlopig heeft men gepland de manifestatie te houden op 26 en 27 november 1990 te Leiden. Laatst vermelde datum is de dag waarop Prof. mr. R.P. Cleveringa in 1940 zijn beroemde rede hield bij het ontslag van Prof. Meijers. De Stichting wordt gevormd door vertegenwoordigers van de Rijksuniversiteit van Leiden, de Anne Frank Stichting en Samenwerkend Verzet. Namens S.V. hebben hierin zitting Peter Molthoff en Paul Veerman.

Nationaal Comité 4 en 5 mei: Een bestuurslid vertegenwoordigde de St. S.V. op de persconferentie in Nieuwspoor te 's-Gravenhage, waar de plannen voor het komende jaar bekend werden gemaakt. De herdenking op 4 mei blijft om 20.00 uur te Amsterdam. Op 5 mei zal een avondmanifestatie in Amsterdam worden gehouden.

De "Dag van het Verzet" 1990 op 31 augustus te Nunspeet zal een feestelijk karakter krijgen i.v.m. 45 jaar bevrijding en 50 jaar betrokkenheid van Nederland bij de Tweede Wereldoorlog.

Het Défilé te Wageningen voor Z.K.H. Prins Bernhard wordt op 5 mei gehouden. Défilanten kunnen zich bij het secretariaat voor het défilé opgeven. De heer J.A. Bakker zal weer détachementscommandant zijn.

Verder deed bovengenoemde stichting ons de volgende oproep toekomen.

"LAAT EENS WAT VAN JE HOREN"

(De Commissie Jeugdvoorlichting van de Stichting Samenwerkend Verzet 1940-1945 vraagt uw aandacht.....)

"Laat eens wat van je horen" was onlangs de opmerking van een paar bestuursleden van onze commissie.

Zij bedoelden: "Geef wat meer bekendheid aan het werk dat onze gastdocenten doen".

En zij hebben gelijk.

Als je nl. in het jaarverslag van het schoolseizoen 1988/1989 leest dat in het afgelopen jaar aan ruim 91.000 leerlingen door 172 gastdocenten voorlichting is gegeven en daarbij bedenkt dat 11 jaar geleden een paar man voor enkele honderden

scholieren hiermee startten, dan is er sprake van een spectaculaire groei. Uit reacties van leraren en leerlingen blijkt ook, zo lezen we verder in het verslag, dat die voorlichting bijzonder op prijs wordt gesteld, juist en vooral omdat die komt uit de monden van mensen die het zelf hebben meegemaakt: mensen uit het verzet.

Dat spreekt aan.

En dat mag best eens in de krant.....

In het voorwoord van het verslag schrijft Prins Bernhard:

"Uw commissie verricht uitermate belangrijk werk.

Door Uw ervaringen, opgedaan gedurende de Tweede Wereldoorlog, uit te dragen aan onze schooljeugd maakt zij kennis met wat oorlog en onvrijheid voor de mens betekent".

De gastdocenten vertellen op de scholen hoe die verschrikkelijke dictatuur van de nazi's ontstond, hoe die groeide en hoe die zijn terreur uitoefende, maar waarschuwen ook voor hedendaagse ontwikkelingen in dezelfde richting.

Vanuit 13 regio's in het land wordt dit werk georganiseerd. Bij elke regio-secretaris kan men zich als vrijwilliger opgeven.

Zij die zich voor dit werk willen inzetten krijgen een cursus van enkele dagen vooraf. Er vindt ook een gesprek plaats met de regio-commissaris, want wij willen er zeker van zijn dat op onze "boodschap" bij de kinderen goed overkomt.

Het landelijk bestuur van de Jeugdvoorlichting bestaat uit 7 personen: elk van de 7 bij de Stichting Samenwerkend Verzet aangesloten organisaties "levert" één afgevaardigde. Dit bestuur ondersteunt de activiteiten van de regio's; het draagt zorg voor het benodigde lesmateriaal voor gastdocenten en scholen en het vergoedt gemaakte reiskosten.

Ook heeft het regelmatig contact en houdt het besprekingen met o.a. de Anne-Frank-Stichting, het Nationaal Comité 4 en 5 Mei, de Stichting Mondelinge Documentatie en de Stichting Februari 1941; allemaal organisaties die – evenals wij – het onderwijs op de één of andere manier (willen gaan) ondersteunen waar het erom gaat de jeugd de waarden van vrijheid en democratie bij te brengen.

Een aparte activiteit van dit landelijk bestuur is het organiseren van reizen naar voormalig Duitse concentratie-kampen. Dit jaar bezocht één groep Mauthausen en een andere Natzweiler. Deze reizen, waaraan zowel jongeren als leerkrachten deelnamen, maakten op betrokkenen een zeer diepe indruk.

Dit zijn samengevat een aantal belangrijke activiteiten van de Commissie Jeugdvoorlichting van de Stichting Samenwerkend Verzet 1940-1945, die in het (keurig uitgevoerde) jaarverslag zijn beschreven.

Tot slot een oproep.

Wij hebben mankracht nodig: 1990 staat voor de deur en enkele opgevallen plaatsen moeten worden vervuld.

Daarom mensen uit het verzet: "Laat wat van je horen; laat de jeugd weten hoe

dat verschrikkelijke ontstond en hoe het voortwoekerde, maar óók hoe die tirannie verdreven werd".

En ik herhaal: "U hebt het meegemaakt".

Niemand kan het aan onze jongeren beter vertellen dan U.....

De vertegenwoordiger van ons Genootschap in de Commissie Jeugdvoorlichting is: G. Meelissen, Oostendorperstraatweg 69, 8079 PL Oosterwolde.

DAG VAN HET VERZET 1990

FEESTPROGRAMMA
31 AUGUSTUS 1990
GENERAAL WINKELMANKAZERNE NUNSPEET

* IN AANWEZIGHEID VAN H.K.H. PRINSES MARORIJET
 EN MR. PIETER VAN VOLLERHOVEN
 EN VELE AUTORITEITEN *

*** OPENINGS-CEREMONIE IN FEESTTENT**
7.6 UUR SLUITINGSCONCERT

*** LUSTRUM-AMUSEMENTSPROGRAMMA**
 M.M.V.: HERMAN EMMINK, PRESENTATOR
 MUZIKALE HERINNERINGEN: TRIO CAS OOSTHOEK
 POPULAIRE JIDDISCHE LIEDJES: MARIKA NARDI
 THE WAJANG SISTERS: LIEDJES VAN TOEN UIT "INDIË"
 HELEN SHEPHERD ZINGT VERA LYNN SUCCESSEN

*** BERNARD DRUKKER HAMMOND ORGEL**
 PIANO: KEES HETTINGA

*** UITGEBREIDE INDISCHE MAALTYD** AAN TAFEL
 GE SERVEERD
 VOOR IEDEREEN HERINNERINGS-GESCHENK

*** AANVANG 11UUR PRECIËS** KOFFIE MET GEBAK VANAF 9.30 UUR

*** MAXIMAAL 1200 BEZOEKERS !! AANMELDEN!**
 FL. 25= R.P. OVER MAKEN OP GIRO 5166870 OF
 BANK 914130307 T.N.V. "COMITE DAG VAN HET VERZET"
 ZEIST. TOEGANGS KAARTE N WORDEN HALF AUGUSTUS TOEGEZONDEN.

Van het Zuidhollands Verzetmuseum te Gouda ontvingen wij ter publikatie het volgende:

In het kader van de herdenking van de bevrijding, dit jaar 45 jaar geleden, alsmede van de eerste lustrum-viering van het Zuidhollands Verzetsmuseum in Gouda wordt in samenwerking met het PTT-Museum in Den Haag een tentoonstelling gehouden onder het motto "Illegale Communicatie".

Deze tentoonstelling werd op 17 februari geopend door de heer Drs. J.H. Boone, burgemeester van Gouda, terwijl de heer Dr. C.M. Schulten, directeur van het Rijksbureau voor Oorlogsdocumentatie, over het onderwerp een lezing heeft gehouden.

De tentoonstelling geeft een beeld over de wijze waarop illegale contacten werden onderhouden, ondermeer via koeriersdiensten, illegale telefoonlijnen en gedropte zend- en ontvangstapparatuur. Bovendien zullen te zien zijn overzichtskaarten van de inundaties, gecamoufleerde radiotoestellen en het gastenboek van Koningin Wilhelmina in Londen, waarin de door haar ontvangen Engelandvaarders hun handtekening hebben geplaatst. Verder nog vele andere voorwerpen en foto's, die met het onderwerp te maken hebben.

Naast genoemde historische verzameling zal een aantal gelicenseerde zend-amateurs een modern zendstation bemannen, waarmee getracht zal worden wereldwijde verbindingen te maken. Uiteraard is ook deze activiteit voor het publiek toegankelijk.

Op 17 februari is de tentoonstelling ook langs de weg van radiotelefonie geopend door de heer Ph.J. Huis, PAOAD, één van de amateurs van het eerste uur, die ook in de oorlog actief geweest is in het verzet.

Op 18 februari opende het Verzetmuseum zijn deuren voor het publiek, terwijl in verband met verplichtingen de sluitingsdatum voorlopig is vastgesteld op 30 april. Er wordt nog bekeken of de mogelijkheid aanwezig is de expositie te verlengen tot 1 augustus. Dit laatste onder voorbehoud.

De openingstijden van het Zuidhollands Verzetmuseum, gevestigd aan de Turfmarkt 30 te Gouda, zijn van dinsdag tot en met zaterdag van 10.00 tot 17.00 uur, zondag van 12.00 tot 17.00 uur.

Naast de expositieruimtes beschikt men over een videoruimte, een boekenwinkel, een museumcafé met terras en een schitterende binnenstadstuin met een aantal replica's van verzetsmonumenten.

Op het artikel "van Portengen naar Engeland" (SCHAKEL nr. 44 van december '89), heeft een aantal lezers gereageerd. Ook van buiten de kring van onze lezers reageerde de "Crash Research in Aviation Society Holland" met de toezending van uitvoerige documentatie over dit gebeuren.

Gezien de veelheid van de reacties en nog te verwachten meerdere gegevens, hopen wij op dit onderwerp uitvoerig terug te komen in een van de volgende nummers van de SCHAKEL.

Engelandvaarder **M.H. van Zweeden uit Paremata, Nieuw Zeeland** schrijft ons: In de oktober uitgave van "De Schakel" las ik, met interesse, het verhaal van Hans Bos.

Ik zelf was ook één van de bemanning op de coaster WEA, op diezelfde tocht naar Gefle, Zweden, toen Hans er van door ging. Hij zal wel nooit geweten hebben dat de kapitein van de WEA niet te genieten was op de terugreis en dat ik, bij aankomst in Groningen, streng verhoord ben geworden door de Duitsers, die er van overtuigd waren, daar Hans en ik in dezelfde kajuit sliepen, ik in 't complot zat en zeker moest weten wat of er met Hans gebeurd was. Het was goed nieuws te lezen dat Hans, na wat omzwervingen, zonder beschadiging, in Engeland terecht is gekomen. Ik zelf kwam daar via de zuidelijke route, Spanje, Portugal.

Engelandvaarder **J.H. Boschman uit Andross, West-Australië** beschrijft, zoals hij ook in vorige jaren heeft gedaan "de toestand in Australië" gezien door de bril van een Engelandvaarder:

Gedurende het afgelopen jaar heeft zich hier weinig schokkends voorgedaan; een paar millionairs op de fles, een milliardair op het punt om bankroet te gaan, corruptie en getroffel in de politiek en bij de politie en de melk is weer 2 cent duurder geworden.

We houden ons via de media op de hoogte van het gebeuren in de grote wereld, maar werkelijke inslag maakt het niet; we zijn nog wat insulair en parochiaal. Lang niet meer zoals, pakweg 30 jaar geleden, want we hebben met bokkesprongen de tijd ingehaald. Onze gedachten gaan wel eens terug naar die tijd..... Perth, "an overgrown country town", wat achterlijk, primitief en doezelig, waar men soms, als men er aan dacht, de sleutels uit de auto haalde, men zich niet bezorgd maakte als de teenage dochters met de laatste bus uit de stad terugkwamen en op hete zomernachten slechts de vliegendeur en de horren dichtgingen en de vacantiëgangers naar Nederland f 4,- kregen voor \$A.

Nu zijn we "with it" en mogen meespreken over drugs, allerlei soorten misdaad enz. enz.

Toch hebben we nog iets behoudends. Al dagen lang staan er artikelen in de krant over het pro en contra van 't schieten van wilde eenden. Na 2 jaar heeft men nu

voor een paar weken het "duck season" geopend. De gemoederen zijn zeer verhit. De schutters en de protesteerders schelden elkaar uit voor rottevis, er wordt op de vuist gegaan, de politie erbij en het wordt een brandende politieke zaak (niemand heeft nog een schot hagel in zijn/haar billen gehad!).

Als alles weer gesust is gaan we rustig verder met ruzie maken over het al dan niet, dáár of hier, sport beoefenen met Suid Afrika.....

Oh well, andere mensen gaan naar voetbalwedstrijden!

BOEKBESPREKING

REQUIEM VOOR HET VERZET

Uw recensent maakt er zich dit maal weer met een "jantje van Leiden" vanaf. Bij het lezen van dit boek kwamen bij hem nogal wat twijfels bovendrijven. Totdat hij de recensie, die het maandblad "Terugblik '40-'45" van november 1988 daarover gaf, onder ogen kreeg. De inhoud daarvan komt min of meer overeen met zijn door die twijfels geprangd gemoed. Vandaar dat hij zich de vrijheid veroorlooft deze recensie in haar geheel over te nemen. Hij hoopt dat de schrijver van die recensie, de heer W. Brug van het maandblad van de Documentatiegroep '40-'45, het hem niet euvel zal duiden.

Auteur: Herman Friedhoff. Uitgave: Strengholt, Naarden. Prijs: f 42.50. (ISBN 90.6010.691.1).

Dit boek is eerst in het Engels verschenen omdat de auteur momenteel (sinds eind jaren zestig) in Engeland woont, waar hij een succesvol uitgever was. Hij is drager van het "Verzetsherdenkingskruis". Met de uitgave van dit boek wilde hij zijn Engelse vrienden de sfeer tekenen van een afgrijselijke periode in de geschiedenis van Nederland, waar zijn (Engelse) vrienden weinig weet van hadden. Het is dan ook een typisch boek voor buitenlanders (en buitenstaanders) geworden, een "roman" over het verzet, alsof men het "aan de huiselijke haard" vertelt. Geschiedkundig heeft het niet veel inhoud, hoewel er dikwijls geproken wordt over het verzetswerk van Wiardi Beckman ("Oom Stuuf").

Een Amerikaanse dame van Nederlandse afkomst heeft mij over haar boek, waarin zij de Amerikanen wilde vertellen wat er tijdens de oorlog nu eigenlijk in Holland gebeurd was, eens gezegd dat de uitgever aan wie zij het boek te lezen had gegeven, haar gezegd had het wel te willen uitgeven als ze er wat meer "love" en "sex" in zou verwerken. Dat weigerde ze toen en gaf het boek in eigen beheer uit. Friedhoff heeft er wel nogal wat "sex" en "love" in gedaan (sommige besprekers hebben in hun stuk zelfs met nadruk op het feit gewezen "dat er in het boek nogal wat geneukt werd").

Het boek leest vlot maar heeft, zoals gezegd, geschiedkundig weinig waarde. En of het nu "een getuigenis is voor de jongere generaties van iemand die er bij was", waag ik te betwijfelen. Een documentaire is het in ieder geval niet.

W.A. Brug

ADRESSENBESTAND

ADRESSENBESTAND Stichting Genootschap Engelandvaarders.

Aanvulling nr. 8 per 1 maart 1990 toe te voegen aan de
nieuwe adressenlijst van 15 april 1988.

OVERLEDEN

Andriesse, H.N.	Anstelveen
Deibel, W.L.	's-Gravenhage
Dirkzwager, T.	Californië, USA
Ditmar, B.E. van	Spanje
Grondelle, J. van	Schiedam
Siedenburg, H.	Frankrijk

VERHUISD

Bouman, P.	Hoge Nieuwstraat 1	3311 AH	Dordrecht
Flemer, J.H.	p/a Kapelleboom 19	6865 AS	Doorwerth
Lemmens, Vic. C.	Tusseler 91	7241 KD	Lochem
Sint, J.	Burg. van Walsumweg 132	3011 AH	Rotterdam

CORRECTIES (oa op SCAKEL No 44)

Beuninck moet zijn: Bueninck

Blatt, R.A. **H.C.R.I. - Box 96** Broadheadsville enz.

Eeghen, J.J. van "**Mij Way 6**" Dorpsweg 129 enz.

Koningsberger, W. Kingshill Aviation Co, **Genolier 1261 Genève (CH)**

Krayenhoff Jhr G. wordt **Krayenhoff, G. Baron**

Meljado, P.H. Bursebekestraat 5

Mos, J. de Marjorystraat

Veldhuizen van Zanten, mevr. I.L., postcode moet zijn: **7812 DB**

Wie kan ons helpen aan het adres van ondergenoemde Engelandvaarders?

Binnenkamp, D.C.

Dauids, D.W.

Hazelzet, G.A.M.

Kuijpers, A.R.J.

Pellikaan, J.P.

Ramondt, D.J.K.M.

ADRESWIJZIGINGEN OF CORRECTIES GAARNE AAN:

Mevr. M.E.F. Borel Rinkes Hanedoesstraat 57
2597 XD 's-Gravenhage
Tel. 070-3240447